

Cauza C-517/21**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

20 august 2021

Instanța de trimitere:

Landesgericht Korneuburg (Austria)

Data deciziei de trimitere:

13 iulie 2021

Pârâtă:

Laudamotion GmbH

Reclamanți:

TG

QN

AirHelp Germany GmbH

Obiectul procedurii principale

Drepturile pasagerilor aerieni – Dreptul la compensație – Noțiunea de „prezentare personală pentru înregistrare” – Neplăceri – Îmbarcare efectivă pe zbor ca o condiție posibilă a dreptului

Obiectul și temeiul juridical trimiterii preliminare

Interpretarea dreptului Uniunii, articolul 267 TFUE

Întrebările preliminare

[1] Articolul 3 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul (CE) nr. 261/2004 de stabilire a unor norme comune în materie de compensare și de asistență a

pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor și de abrogare a Regulamentului (CEE) nr. 295/91 (denumit de asemenea „Regulamentul nr. 261/2004” sau „regulamentul”) trebuie să fie interpretat în sensul că acest regulament se aplică unui pasager care se înregistrează online, dar care nu se prezintă personal la ghișeul de înregistrare conform orarului indicat în această dispoziție?

[2] Având în vedere Hotărârea pronunțată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene la 19 noiembrie 2009 în cauzele conexe C-402/07 și C-432/07, articolul 5 coroborat cu articolul 7 din Regulamentul nr. 261/2004 trebuie să fie interpretat în sensul că, în ipoteza în care operatorul efectiv de transport aerian nu este în măsură să se degreveză în sensul articolului 5 alineatul (3) din acest regulament, pasagerul aerian are dreptul la o compensație atunci când:

- zborul a avut o întârziere de cel puțin trei ore la destinația finală;
- încă înainte de îmbarcare, era clar că acest zbor va ajunge la destinația finală cu o întârziere de cel puțin trei ore și
- pasagerul nu se prezintă personal la îmbarcarea pentru zborul respectiv?

În cazul unui răspuns afirmativ la [a doua] întrebare:

[3] Acest lucru este valabil și în cazul în care, fără participarea operatorului efectiv de transport aerian, pasagerul efectuează o rezervare la un zbor alternativ, cu care ajunge pe un alt aeroport, care deserveste aceeași aglomerație urbană sau regiune [articolul 8 alineatul (3) din regulament] precum zborul rezervat inițial, numai cu puțin timp mai târziu decât ar fi ajuns conform programului la destinația finală a zborului rezervat inițial?

În cazul unui răspuns afirmativ la [a doua] întrebare:

[4] Acest lucru este valabil și în cazul în care, pe baza cererii sale, pasagerul este redirecționat de operatorul efectiv de transport aerian la un zbor alternativ, cu care ajunge la destinația finală, deși mai devreme decât ar fi ajuns cu zborul întârziat rezervat inițial, însă mai târziu decât ar fi ajuns conform programului cu zborul rezervat inițial (zborul pe care a fost redirecționat pasagerul neavând, la rândul său, o „întârziere prelungită”)?

Dispozițiile de drept al Uniunii invocate

Regulamentul (CE) nr. 261/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 februarie 2004 de stabilire a unor norme comune în materie de compensare și de asistență a pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor și de abrogare a Regulamentului (CEE) nr. 295/91

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii

- 1 Cererea de decizie preliminară cuprinde trei situații similare, prin intermediul cărora se urmărește să se răspundă la întrebarea dacă un pasager trebuie de asemenea să fi participat la un zbor cu care ar fi ajuns la destinația finală cu o întârziere de cel puțin trei ore. Toți reclamantii solicită compensații în temeiul articolului 5 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul (CE) nr. 261/2004 coroborat cu articolul 7 alineatul (1) literele (a) și (b) din acesta.

În ceea ce privește procedura în cauza 22 R 203/20p:

- 2 Reclamantul dispunea de o rezervare confirmată pentru zborul OE 190, cu plecare din Düsseldorf (DUS) și cu destinația Kos (KGS), care urma să fie efectuat de pârâtă la 23 octombrie 2019, de la ora 14:45 și până la ora 19:10. De fapt, zborul a plecat din Düsseldorf (DUS) abia la ora 19:27 (cu o întârziere la plecare de 4 ore și 42 de minute) și a ajuns la Kos (KGS) abia la ora 23:38 (cu o întârziere la sosire de 4 ore și 28 de minute). Reclamantul efectuase online check-in-ul pentru acest zbor.
- 3 Instanța de prim grad a statuat că, în cazul unei înregistrări efectuate online, nu era necesară prezența fizică la ghișeul din sala de înregistrare și că, atunci când înregistrarea a fost efectuată online, condiția de aplicare a articolului 3 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul (CE) nr. 261/2004 este îndeplinită. Mai mult, acest regulament nu ar conține nicio indicație potrivit căreia, pentru a avea dreptul la o compensație, pasagerul ar trebui să se și îmbarce pe zborul întârziat. Pârâta a declarat apel împotriva acestei hotărâri.

În ceea ce privește procedura în cauza 22 R 83/21t:

- 4 Reclamantul dispunea de o rezervare confirmată pentru zborul OE 314, cu plecare din Viena (VIE) și cu destinația Londra-Stansted (STN), care urma să fie efectuat de pârâtă la 19 decembrie 2019, de la ora 06:50 și până la ora 08:10. De fapt, zborul a plecat din Viena (VIE) abia la ora 13:20 (cu o întârziere la plecare de 6 ore și 30 de minute) și a ajuns la Stansted (STN) abia la ora 14:30 (cu o întârziere la sosire de 6 ore și 20 de minute).
- 5 Reclamantul a efectuat înregistrarea online și s-a prezentat la ghișeul pârâtei cu o oră înainte de ora de plecare prevăzută, care însă era neocupat. Zborul rezervat a fost afișat pe panoul de afișare ca având ora de plecare abia după-amiaza.
- 6 Reclamantul rezervase zborul pentru a participa, începând de la ora 10:00, la o conferință la Londra. Ulterior, acesta a rezervat un zbor la o altă societate aeriană și a ajuns la Londra-Heathrow la ora 08:15.
- 7 Abia la ora 09:00, reclamantul a primit un SMS de la pârâtă, potrivit căruia zborul OE 314 urma să fie efectuat abia după-amiaza.

- 8 Instanța de prim grad a statuat că există un drept la despăgubire și atunci când, în cazul unei întârzieri inevitabile la sosire de cel puțin trei ore, pasagerul renunță la îmbarcare. În acest caz, obligația îmbarcării pentru zbor nu ar fi compatibilă cu nivelul ridicat de protecție prevăzut de Regulamentul (CE) nr. 261/2004, cu atât mai mult cu cât întârzierea ar putea compromite scopul călătoriei. Potrivit acestei instanțe, neplăcerea reclamantului a constat, în acest caz, în a organiza, pe termen scurt și în regim de urgență, un alt zbor. Pârâta a formulat apel împotriva acestei hotărâri.

În ceea ce privește procedura în cauza 22 R 228/21s:

- 9 Mai mulți pasageri, care și-au cedat drepturile reclamantei, dispuneau de o rezervare confirmată pentru zborul OE 300 de la Düsseldorf (DUS) la Palma de Mallorca (PMI), care urma să fie efectuat de pârâtă la 25 iunie 2019, de la ora 10:40 până la ora 13:05. De fapt, zborul DUS a plecat abia la ora 21:45 (cu o întârziere la plecare de 11 ore și 5 minute) și a ajuns la Palma de Mallorca (PMI) abia la ora 23:57 (cu o întârziere la sosire de 10 ore și 52 de minute).
- 10 În dimineața zilei plecării, pasagerii au fost informați că zborul OE300 rezervat urma să plece abia la ora 18:10. După o nouă comunicare, potrivit căreia plecarea urma să fie întârziată cu încă o oră, pasagerii au contactat pârâta pentru a se interesa despre o redirecționare la un zbor anterior. Aceasta a fost efectuată la 25 iunie 2019, de la ora 17:05 la ora 19:10, la zborul OE150 de la DUS de PMI, care a aterizat la Palma de Mallorca la ora prevăzută. Ca urmare a acestei modificări a rezervării, pasagerii nu s-au mai prezentat pentru a efectua înregistrarea la zborul OE300, ci pentru a efectua înregistrarea la zborul OE150.
- 11 Instanța de prim grad a statuat că pasagerii pentru care a fost organizat un transport alternativ și care au fost informați cu privire la acest lucru încă înainte de plecarea zborului rezervat inițial nu ar mai fi obligați să se prezinte la înregistrarea zborului rezervat inițial pentru a-și proteja drepturile care decurg din Regulamentul (CE) nr. 261/2004. Întrucât pasagerii au suferit o pierdere de timp mai mare de trei ore, aceștia ar avea dreptul la o compensație. Pârâta a declarat apel împotriva acestei hotărâri.

Principalele argumente ale părților din procedura principală

- 12 În primul caz, reclamantul susține că a participat la zborul întârziat, iar pentru întârziere ar fi răspunzătoare doar pârâta. În plus, „prezentarea personală pentru înregistrare” ar fi echivalentă cu check-in-ul; acest lucru ar rezulta, de exemplu, din versiunea în limba engleză a regulamentului. Neplăcerile ar fi fost cauzate prin faptul că zborul fusese rezervat pentru un motiv determinat.
- 13 În al doilea caz, reclamantul susține că nu i se poate pretinde să se îmbarce pentru un zbor atât de întârziat pentru a avea dreptul la o compensație pentru neplăceri. El afirmă că ar fi preferat să dea pârâtei posibilitatea de a-i oferi un transport alternativ, dar acest lucru nu a fost posibil din cauza ghișeului neocupat de pe

aeroportul de plecare. Singura posibilitate de a mai participa la conferință ar fi fost rezervarea spontană a unei legături de zbor alternative.

- 14 În al treilea caz, se susține că, în cazul unei modificări a rezervării, nu există condiția prezentării personale pentru înregistrare la zborul rezervat inițial. Pasagerii nu ar fi refuzat să se îmbarce pe zborul rezervat inițial, ci ar fi acceptat un transport alternativ. Cu toate acestea, la destinația finală nu s-ar fi ajuns decât cu o întârziere mai mare de trei ore, ceea ce ar justifica dreptul la compensație.
- 15 Pârâta susține în esență că reclamantii nu s-au prezentat la înregistrarea zborurilor respective. De asemenea, ea nu ar fi fost informată că este refuzat un transport, motiv pentru care nu ar fi fost îndeplinite nici condițiile de bază prevăzute la articolul 3 din Regulamentul (CE) nr. 261/2004 pentru aplicarea acestuia. Check-in-ul nu ar fi decât un aspect parțial al „prezentării personale pentru înregistrare”. Potrivit pârâtei, termenul „a se prezenta” nu poate fi interpretat decât în sensul prezenței fizice a pasagerului. Limitele de timp pentru transportul alternativ, care exonerează de compensație, ar fi extrem de restrânse, astfel încât prezența fizică a pasagerului ar fi necesară și pentru motive de organizare.
- 16 În plus, pârâta susține că nu poate exista un drept la compensație în temeiul întârzierii prelungite atunci când îmbarcarea pe zbor nu a fost în mod voluntar efectuată. În acest caz, nu există nici neplăceri ca urmare a întârzierii. Mai mult, este luată în considerare sosirea la destinația finală a pasagerului, iar nu zborul.
- 17 În ceea ce privește al doilea caz, pârâta susține, în plus, că reclamantul nu i-a dat posibilitatea de a organiza un transport alternativ.

Prezentare succintă a motivării trimiterii preliminare

- 18 Pentru a putea aprecia existența unor drepturi la despăgubire, este necesar să se stabilească dacă Regulamentul (CE) nr. 261/2004 este aplicabil. În ipoteza în care acesta este aplicabil, trebuie de asemenea să se stabilească dacă pasagerul trebuie să fi fost în mod efectiv transportat cu zborul care a ajuns la destinația finală cu o întârziere de cel puțin trei ore.

Cu privire la prima întrebare:

- 19 Problema care se ridică aici este aceea dacă un check-in online este suficient pentru ca regulamentul să fie aplicabil sau dacă, în plus, pasagerul trebuie să fie prezent pe aeroportul de plecare la orele indicate la articolul 3 alineatul (2) din acest regulament. Lipsa unui răspuns clar în regulament s-ar putea explica prin faptul că check-in-ul online nu era încă foarte răspândit la momentul adoptării acestui regulament.
- 20 Trebuie să se stabilească dacă noțiunea germană de „Abfertigung” [N.T.: efectuarea înregistrării] trebuie asimilată check-in-ului (online) sau depășește sfera

acestei din urmă noțiuni. Versiunea în limba engleză utilizează, de exemplu, noțiunea de „check-in”, ceea ce sugerează că check-in-ul online poate fi suficient.

- 21 În acest caz, „prezentarea personală” ar fi superfluă, iar check-in-ul efectuat cu succes online ar determina aplicabilitatea Regulamentului (CE) nr. 261/2004. Această teză este susținută și de instanța de apel, însă problema nu este clarificată încă de jurisprudența Curții de Justiție.

Cu privire la a doua întrebare:

- 22 Problema care se ridică este dacă pasagerul are de asemenea dreptul la plata unei compensații atunci când ia cunoștință de întârzierea prelungită înainte de zbor și când, din această cauză, nu mai participă la zbor.
- 23 Potrivit doctrinei naționale, dreptul la compensație există și atunci când pasagerul, având cunoștință de întârzierea prelungită, nu mai participă la zbor, de exemplu pentru că zborul nu mai poate deservei destinația călătoriei. Prejudiciul cauzat pasagerului ar fi, într-un asemenea caz, comparabil cu cel rezultat dintr-o anulare a zborului. Acest lucru nu este nerezonabil pentru instanța de apel. Totuși, nu se poate impune ca participarea pasagerului la zbor să nu fie niciodată o condiție pentru acordarea unui drept la compensație (de exemplu, atunci când întârzierea nu era deja anterior previzibilă). Pe de altă parte, nu se poate impune nici ca pasagerul să trebuiască să participe la un zbor despre care este deja previzibil că va ajunge la destinația finală cu o întârziere de cel puțin trei ore, numai pentru a avea un drept la compensație. În acest caz, neplăcerile nu constau numai în sosirea cu întârziere la destinația finală.
- 24 Cu toate acestea, intenția de a ajunge la timp la un anumit eveniment la destinația finală nu poate fi determinantă. Ratarea evenimentului în cazul unei întârzieri de mai puțin de trei ore nu dă dreptul la plata unei compensații. Prin urmare, în ceea ce privește existența unui drept la compensație, nu prezintă importanță care este prejudiciul individual pe care pasagerul l-a suferit în mod efectiv ca urmare a anulării sau a întârzierii prelungite.

Cu privire la a treia întrebare:

- 25 În cazul în care pasagerul identifică întârzierea de mai mult de trei ore înainte de plecare și nu se îmbarcă pe zbor, s-ar putea nega – în măsura în care este considerată neplăcere a pasagerului numai sosirea cu întârziere la destinația finală – dreptul la compensație atunci când pasagerul ajunge la destinația finală în alt mod, cu o întârziere de mai puțin de trei ore.
- 26 Cu toate acestea, trebuie avut în vedere că, în cazul unei anulări, dreptul la compensație nu se modifică atunci când pasagerul ajunge la destinația sa finală în alt mod, organizat de el însuși.

Cu privire la a patra întrebare:

- 27 S-ar putea susține că o modificare a rezervării justifică aplicabilitatea Regulamentului (CE) nr. 261/2004 în ceea ce privește zborul alternativ și că, în consecință, niciuna dintre condițiile alternative prevăzute la articolul 3 alineatul (2) din acest regulament nu mai există în ceea ce privește zborul rezervat inițial și că, prin urmare, acesta nu mai este aplicabil zborului rezervat inițial. În acest caz, nu ar mai exista niciun drept la compensație pentru întârzierea zborului rezervat inițial. Acest lucru pare însă nejustificat, întrucât, chiar și în cazul unui zbor anulat, la care nu se poate prezenta personal pentru înregistrare, în cazul unui transport alternativ în afara limitelor temporale prevăzute la articolul 5 alineatul (1) litera (c) punctele (ii) și (iii) din regulament, pasagerul dispune de asemenea de un drept la compensație.
- 28 Aceasta demonstrează că, în ceea ce privește dreptul la compensație din cauza zborului rezervat inițial, nu este determinant faptul că, în urma modificării rezervării, pasagerul nu mai dispune de o rezervare confirmată pentru zborul rezervat inițial.

DOCUMENT DELUCR